

Sociální práce/Social work

▪ Označení mnoha různých metod pomoci lidem, kteří své potřeby nemohou saturovat. V 19. století se tyto metody týkaly zejména ekonomické pomoci, později se rozšířily na duševní, emocionální a sociální složku.

▪ Sociální práce se realizuje v sociálních službách a jejich prostřednictvím.

Sociální politika

▪ Sociální práce podléhá ve své teorii i praxi *sociální politice*, která vymezuje akční pole sociální práce a podmínky, za kterých může (případně i musí) ve společnosti operovat.

Sociální politika

▪ Dle Ottova slovníku naučného sociální politika je praktickou snahou, aby společenský celek byl uspořádán co nejideálněji. Jako věda je tedy v tomto případě chápána jako souhrn zásad směřujících k odstranění nebo zmírnění „vad společnosti,“ zejména těch, které lze nazvat sociální otázkou.

Sociální politika

▪ Dle českého ekonoma, politika a filozofa Karla Engliše se jedná o *praktické snažení, aby společenský celek byl vypěstěn a přetvořen co nejideálněji. Hybným párem sociální politiky není milosrdenství, nýbrž spravedlnost a společenská účelnost.*

Sociální politika

▪ Dle českého ekonoma Josefa Macka musí sociální politika pronikat veškerou politikou, především pak politikou hospodářskou. Jedině tak může být především politikou preventivní.

Sociální politika

Štefan Strieženec: „Sociální politika formuje uspořádání v konkrétní společnosti, stanovuje rozsah sociální ochrany, sociální záměry, prevenci sociálně dezintegračních procesů, dotváří komplexní životní podmínky, zdravotní, vzdělávací, pracovní, sociálně-ochranné a pracovně-právní vztahy, včetně péče o životní prostředí a pracovní prostředí.“

Sociální politika

▪ Dle Tomeše je sociální politika soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů (např. státu, nestátní organizace) o změnu nebo udržení a fungování svého nebo jiného sociálního systému.

Společné znaky definic

▪ Prospěšnost občanům. Cílovou skupinou může být celá populace nebo specificky vymezená skupina

▪ Vázanost na ekonomické a mimoekonomické cíle společnosti (např. udržení minimálního příjmu)

▪ Užívání nástrojů umožňujících přerozdělování (redistribuci) zdrojů. Redistribuovány mohou být nejen finanční prostředky, ale i příležitosti.

Cíl sociální politiky

- Čelit sociálním a ekonomickým ohrožením, s nimiž se lidé v průběhu svého života setkávají (tzv. kuratela), případně vytvářet příznivé podmínky pro rozvoj jedinců a sociálních skupin (tzv. prevence).

- Cílem sociální politiky je poskytovat občanům sociální jistoty, umožnit jim přiměřený životní způsob a realizaci ústavou zaručených lidských (občanských) práv.

Východiska sociální politiky

- Tradice

- Předpoklady (realita)

- Očekávání občanů

- Možnosti

Jaká by měla sociální politika být?

- Transparentní – aby bylo zřejmé o co usiluje, co a jak přerozděluje

- Pravdivá – aby její deklarace odpovídaly praktickým činům

- Motivující – aby vedla občany k aktivitě a nekonzervovala chudobu

- Preventivní – nejlepší pomoc je ta, kterou nebylo třeba vůbec poskytnout

Aktivní a pasivní soc. politika

- Aktivní (perspektivní) - Snaží se svými opatřeními předcházet vzniku sociálních problémů (např. aktivní politika zaměstnanosti)

- Pasivní (retrospektivní) – zmírňuje následky, zaměřuje se na řešení již vzniklých sociálních problémů

Vymezení základních pojmů

- *Sociální suverenita a sociální bezpečí* – základní charakteristiky postavení člověka v životě, o které vědomě či podvědomě usiluje každý jedinec a v určité míře i celá společnost.

Sociální bezpečí (bezpečnost) – stav, kdy je garantováno naplnění základních sociálních práv jedinců ve společnosti.

Sociální suverenita – v případě, že se člověk cítí bezpečně, vykazuje vysokou sociální suverenitu, odvahu a výkonnost.

- Opakem výše uvedeného je sociální závislost a sociální ohrožení

Sociální jistoty

- Jedna z hlavních funkcí sociální politiky je pomáhat lidem zbavovat se obav z budoucnosti utvářením sociálních jistot

•Je nutné přesně charakterizovat o jaké jistoty jde a kdo a jak je má zabezpečovat.
Sociální zabezpečení

•Sociální zabezpečení je mechanismem jak dosáhnout sociálního bezpečí.

•Sociální zabezpečení je souhrnným označením pro všechny sociální instituce poskytující občanům radu (poradenství), ochranu, materiální a peněžní plnění (dávky), služby a azyl (např. ústavní péči).

Jejich cílem je uspokojování *sociálních potřeb v případech:

- Nemoci a zdravotního poškození
- Invalidity
- Nezaměstnanosti
- Stáří
- Mateřství a rodičovství
- Úmrtí živitele

**Uznané sociální potřeby*

Ne všechny potřeby jsou sociálními potřebami

•Ne všechny potřeby jednotlivců nebo skupin jsou státem uznanými sociálními potřebami.

Uznanými sociálními potřebami se stávají:

- Projevují-li se pravidelně a ve zvýšeném výskytu
- Ovlivňují společenský vývoj
- Jejich řešení se stává sociálním programem společnosti

Tři pilíře sociálního zabezpečení

•*Sociální pojištění* (důchodové, zdravotní, nemocenské, na politiku zaměstnanosti)

•*Státní sociální podpora* (zejména rodiny s nezletilými dětmi)

•*Sociální pomoc* (včetně sociálních služeb) pro nejpotřebnější občany

Sociální práva

•Uvedena v Listině základních práv a svobod, Evropské sociální chartě

•Např.: právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a dobrého jména

•Právo na příležitost vydělat si na živobytí ve svobodně zvoleném zaměstnání

•Právo svobodně se sdružovat s jinými na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů

•Právo na bezpečné pracovní podmínky

•Právo na spravedlivou odměnu za odvedenou práci

Sociální potřebnost a sociální událost

•Nejsou-li sociální potřeby uspokojovány, vzniká sociální potřebnost či sociální událost

•*Sociální potřebnost* – takový nedostatek zdrojů, že dotyčný nedokáže uspokojovat základní životní potřeby. Součet příjmů v rodině nedosahuje zákonem stanovené hranice *životního minima*

•Není důležité, jak k situaci došlo, podstatný je pouze současný stav

•Nástrojem řešení je sociální podpora

Sociální událost

- Úplná nebo částečná ztráta pojištěného příjmu
- Něčí situace se určitým způsobem zhoršila
- Nezáleží na tom, zda je důsledkem pouze snížení příjmu např. z nadprůměru na průměr
- Nástrojem řešení sociální události jsou (obvykle obligatorní) pojištěnečné systémy. (důchodové pojištění, nemocenské pojištění a pojistné na aktivní politiku zaměstnanosti.

Hlavními sociálními událostmi jsou:

- Nemoc, úraz
- Těhotenství
- Narození dítěte
- Invalidita
- Stáří
- Smrt rodinného příslušníka (živitele)

Životní úroveň

- Dosažený stupeň rozvoje uspokojování fyzických, materiálních a duchovních potřeb člověka a podmínky, za kterých se tyto potřeby uskutečňují.

Nejčastější ukazatele:

- Zdravotní stav obyvatelstva, vzdělání a kvalifikace, pracovní podmínky, výživa, zaměstnanost, spotřeba a úspory, doprava, bydlení, oblékání, rekreace a zábava, dodržování lidských práv

Životní minimum

- Souhrn statků a služeb, které umožňují domácnosti nebo jednotlivci uspokojovat jejich potřeby v míře uznané společností v dané etapě vývoje za minimálně nezbytné

- Životní minimum vyjádřené v konkrétní peněžní výši je hranicí, která odděluje osoby „chudé“ a osoby „nechudé.“

Životní minimum

- *Sociální minimum* (životní minimum)

- tohoto minima dosahuje jednatelce nebo rodina, kteří uspokojují své potřeby na společensky minimálně přijatelné úrovni. (nastává stav hmotné nouze)

- *Existenční minimum*

- - Je nižší než životní minimum. Uspokojuje pouze základní životní potřeby člověka (vzduch, voda, potrava, úkryt). Není-li naplněno, je ohroženo zdraví a život.

* *Nezahrnují nezbytné náklady na bydlení*

Životní minimum domácnosti

- pro jednotlivce 3126
- pro první osobu v domácnosti 2880
- pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem 2600

- pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let 1600
- 6 až 15 let 1960
- 15 až 26 let (nezaopatřené) 2250

Příklady životního minima různých typů domácností v Kč za měsíc

- Jednotlivec** **3126**
 - 2 dospělí** $2\ 880 + 2\ 600 = 5\ 480$
 - 1 dospělý, 1 dítě ve věku 5 let** $2\ 880 + 1\ 600 = 4\ 480$
 - 2 dospělí, 1 dítě ve věku 5 let** $2\ 880 + 2\ 600 + 1\ 600 = 7\ 080$
 - 2 dospělí, 2 děti ve věku 8 a 16 let** $2\ 880 +$
 $2\ 600 + 1960 + 2250 = 9\ 690$
 - 2 dospělí, 3 děti ve věku 5, 8 a 16 let** $2\ 880 + 2\ 600 +$
 $1\ 600 + 1960 + 2250 = 11\ 290$
- Zaviněná a nezaviněná nouze

- Stav nouze zaviněné* – občané, kteří se práci vyhýbají, maří součinnost s úřadem práce, neplní svou vyživovací povinnost, atd.
- Stav nouze nezaviněné* – způsobené souhrnem nepříznivých okolností

Právo sociálního zabezpečení

Principy

- Princip sociální spravedlnosti
- Princip sociální solidarity
- Princip subsidiarity
- Princip participace

Princip sociální spravedlnosti

- Spravedlnost právní – souhrn právních norem a zásad, kterými rozlišujeme, co je právní a co protiprávní
- Spravedlnost sociální – vymezuje pravidla přerozdělování prostředků veřejného blahobytu

Zásady sociální spravedlnosti

- Každému stejně – realizovatelná pouze v omezeném měřítku
- Každému podle jeho potřeb – práce je rozdělena podle schopností a sil, výsledky práce však podle potřeb jednotlivců
- Každému podle jeho zásluh – nutné určit, co je více či méně záslužné

Princip sociální solidarity

(vzájemné podpory, sounáležitosti)

- Solidarita dobrovolná (fakultativní) – poskytnutí daru či příležitosti závisí výhradně na rozhodnutí donátora
- Solidarita obligatorní – stát zavazuje subjekty k účasti (např. zdravotní pojištění, důchodové pojištění)

Další druhy solidarity

- Mezigenerační
- Zdravých s nemocnými
- Bohatších s chudšími
- Bezdětných s rodinami s dětmi
- Zaměstnaných s nezaměstnanými

Princip subsidiarity

- Každý jedinec je povinen využívat své vlastnosti, vůli, schopnosti a dispozice k budování sociálního bezpečí svého a svých bližních
- Každý je povinen nejdříve pomoci sám sobě a své rodině. Teprve v případě selhání je možno žádat o intervenci jiná společenství (neziskové organizace, obec). Stát je možností poslední volby.

Princip participace

- Princip podílení se na procesu projektování a realizace sociální politiky. Člověk se mění z objektu sociální politiky na plnoprávný a odpovědný subjekt sociální politiky.

EU – snahy o harmonizaci

- Koordinace sociálních politik, tak aby migrující jedinci nepřicházeli o své nároky
- Zachování nabytých práv (započtení let do důchodu, výplata důchodu do cizí země, atd.)

- Aplikace práva jedné země (tam kde jedinec pracuje)
- Pravidla rovného zacházení (stejná pravidla pro občany i migranty)

Právo sociálního zabezpečení

Principy

- Princip sociální spravedlnosti
- Princip sociální solidarity
- Princip subsidiarity
- Princip participace

Princip sociální spravedlnosti

- Spravedlnost právní – souhrn právních norem a zásad, kterými rozlišujeme, co je právní a co protiprávní
- Spravedlnost sociální – vymezuje pravidla přerozdělování prostředků veřejného blahobytu

Zásady sociální spravedlnosti

- Každému stejně – realizovatelná pouze v omezeném měřítku
- Každému podle jeho potřeb – práce je rozdělena podle schopností a sil, výsledky práce však podle potřeb jednotlivců
- Každému podle jeho zásluh – nutné určit, co je více či méně záslužné

Princip sociální solidarity

(vzájemné podpory, sounáležitosti)

- Solidarita dobrovolná (fakultativní) – poskytnutí daru či příležitosti závisí výhradně na rozhodnutí donátora
- Solidarita obligatorní – stát zavazuje subjekty k účasti (např. zdravotní pojištění, důchodové pojištění)

Další druhy solidarity

- Mezigenerační
- Zdravých s nemocnými
- Bohatších s chudšími
- Bezdětných s rodinami s dětmi
- Zaměstnaných s nezaměstnanými

Princip subsidiarity

- Každý jedinec je povinen využívat své vlastnosti, vůli, schopnosti a dispozice k budování sociálního bezpečí svého a svých bližních
- Každý je povinen nejdříve pomoci sám sobě a své rodině. Teprve v případě selhání je možno žádat o intervenci jiná společenství (neziskové organizace, obec). Stát je možností poslední volby.

Princip participace

- Princip podílení se na procesu projektování a realizace sociální politiky. Člověk se mění z objektu sociální politiky na plnoprávný a odpovědný subjekt sociální politiky.

EU – snahy o harmonizaci

- Koordinace sociálních politik, tak aby migrující jedinci nepřicházeli o své nároky
- Zachování nabytých práv (započtení let do důchodu, výplata důchodu do cizí země, atd.)

- Aplikace práva jedné země (tam kde jedinec pracuje)
- Pravidla rovného zacházení (stejná pravidla pro občany i migranty)

Právo sociálního zabezpečení

- 1) Sociální pojištění
- 2) Veřejné zaopatření
- 3) Sociální péče (Sociální pomoc, Sociální služby)

1) Sociální pojištění

Pro případ sociální události musí osoba **přispívat do systému** (účastnit se systému sociálního pojištění)

Druhy sociálního pojištění:

- Zdravotní pojištění
- Nemocenské pojištění
- Důchodové pojištění

a) Zdravotní pojištění

- Zákon o veřejném zdravotním pojištění 48/1997 Sb.,
- Je povinné pro všechny
- Účast vzniká narozením (nutný trvalý pobyt)
- nebo prací pro zaměstnavatele v ČR
- Vzniká povinnost odvádět pojistné (13,5% z vyměřovacího základu)
- Plátcem je zaměstnanec i zaměstnavatel
- Státní pojištěnci – pojištění platí stát (důchodci, osoby na rodičovské dovolené, studenti, osoby ve VTOS)

Zálohy na zdravotní pojištění

- minimální měsíční záloha na pojistné činí 1 590 Kč
- Maximální měsíční záloha na pojistné činí 12 720 Kč
- **Stát za své pojištěnce uhradí pojistné 677 Kč**

b) Nemocenské pojištění

- **zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**
- Povinné pro osoby vykonávající závislou činnost
- Pro OSVČ není povinná
- Řeší případy krátkodobé pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz po dobu nejdéle 1. roku
- Systém dávek se vztahuje také na těhotné a matky

4 druhy peněžitých dávek

- Nemocenské
- Peněžitá pomoc v mateřství
- Ošetřovné
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství

Nemocenské

- Pracovní neschopnost určuje lékař
- **Nemocenské se vyplácí až od 15. kalendářního dne** trvání dočasné pracovní neschopnosti
- Prvních 14. kalendářních dnů - náhrada mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel.
- Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti od 4. pracovního dne

Výše nemocenského činí

- **60 %** denního vyměřovacího základu od 15. do 30. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti,
- **66 %** od 31. do 60. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti, a
- **72 %** od 61. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti.

Peněžité pomoci v mateřství

- Podmínkou výplaty je účast na nemocenském pojištění po dobu aspoň 270 dnů v posledních dvou letech.
- Poskytuje se od nástupu na mateřskou dovolenou až do jejího skončení (28 týdnů).
- Začíná 6 – 8 týdnů před porodem
- U dvojčat a trojčat (37 týdnů)
- Nový zákon **umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě** od počátku 7. týdne ode dne porodu
- Po celou dobu 70% denního vyměřovacího základu

Ošetrovné

- Tzv. „na paragraf“
- Jen pro zaměstnance. OSVČ nemají nárok
- **ošetrovat nemocného** člena domácnosti (podmínkou je společné trvalé bydliště (nevztahuje se na dítě do 10 let)
- **pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože** školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno
- Nejvýše 9 kalendářních dnů (existují výjimky)
- 60% denního vyměřovacího základu

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

- Dávka se poskytuje ženám, jež vykonávají práce zakázané pro těhotné, kojící a pečující o malé děti.
- Platí i pro práce jinak nerizikové, pokud tak stanoví lékař
- Zaměstnavatel má povinnost převést na jinou práci. Pokles výdělku je vyrovnáván vyrovnávacím příspěvkem
- Může být poskytován až do věku 9 měsíců dítěte

Právo sociálního zabezpečení

Principy

- Princip sociální spravedlnosti
- Princip sociální solidarity
- Princip subsidiarity
- Princip participace

Princip sociální spravedlnosti

- Spravedlnost právní – souhrn právních norem a zásad, kterými rozlišujeme, co je právní a co protiprávní
- Spravedlnost sociální – vymezuje pravidla přerozdělování prostředků veřejného blahobytu

Zásady sociální spravedlnosti

- Každému stejně – realizovatelná pouze v omezeném měřítku
- Každému podle jeho potřeb – práce je rozdělena podle schopností a sil, výsledky práce však podle potřeb jednotlivců
- Každému podle jeho zásluh – nutné určit, co je více či méně záslužné

Princip sociální solidarity

(vzájemné podpory, sounáležitosti)

- Solidarita dobrovolná (fakultativní) – poskytnutí daru či příležitosti závisí výhradně na rozhodnutí donátora
- Solidarita obligatorní – stát zavazuje subjekty k účasti (např. zdravotní pojištění, důchodové pojištění)

Další druhy solidarity

- Mezigenerační
- Zdravých s nemocnými
- Bohatších s chudšími
- Bezdětných s rodinami s dětmi
- Zaměstnaných s nezaměstnanými

Princip subsidiarity

- Každý jedinec je povinen využívat své vlastnosti, vůli, schopnosti a dispozice k budování sociálního bezpečí svého a svých bližních
- Každý je povinen nejdříve pomoci sám sobě a své rodině. Teprve v případě selhání je možno žádat o intervenci jiná společenství (neziskové organizace, obec). Stát je možností poslední volby.

Princip participace

- Princip podílení se na procesu projektování a realizace sociální politiky. Člověk se mění z objektu sociální politiky na plnoprávný a odpovědný subjekt sociální politiky.

EU – snahy o harmonizaci

- Koordinace sociálních politik, tak aby migrující jedinci nepřicházeli o své nároky
- Zachování nabytých práv(započtení let do důchodu, výplata důchodu do cizí země, atd.)

- Aplikace práva jedné země (tam kde jedinec pracuje)
- Pravidla rovného zacházení (stejná pravidla pro občany i migranty)

Právo sociálního zabezpečení

- 1) Sociální pojištění
- 2) Veřejné zaopatření
- 3) Sociální péče (Sociální pomoc, Sociální služby)

1) Sociální pojištění

Pro případ sociální události musí osoba **přispívat do systému** (účastnit se systému sociálního pojištění)

Druhy sociálního pojištění:

- Zdravotní pojištění
- Nemocenské pojištění
- Důchodové pojištění

a) Zdravotní pojištění

- Zákon o veřejném zdravotním pojištění 48/1997 Sb.,
- Je povinné pro všechny
- Účast vzniká narozením (nutný trvalý pobyt)
- nebo prací pro zaměstnavatele v ČR
- Vzniká povinnost odvádět pojistné (13,5% z vyměřovacího základu)
- Plátcem je zaměstnanec i zaměstnavatel
- Státní pojištěnci – pojištění platí stát (důchodci, osoby na rodičovské dovolené, studenti, osoby ve VTOS)

Zálohy na zdravotní pojištění

- minimální měsíční záloha na pojistné činí 1 590 Kč
- Maximální měsíční záloha na pojistné činí 12 720 Kč
- **Stát za své pojištěnce uhradí pojistné 677 Kč**

b) Nemocenské pojištění

- **zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**
- Povinné pro osoby vykonávající závislou činnost
- Pro OSVČ není povinná
- Řeší případy krátkodobé pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz po dobu nejdéle 1. roku
- Systém dávek se vztahuje také na těhotné a matky

4 druhy peněžitých dávek

- Nemocenské
- Peněžitá pomoc v mateřství
- Ošetřovné
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství

Nemocenské

- Pracovní neschopnost určuje lékař
- **Nemocenské se vyplácí až od 15. kalendářního dne** trvání dočasné pracovní neschopnosti
- Prvních 14. kalendářních dnů - náhrada mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel.
- Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti od 4. pracovního dne

Výše nemocenského činí

- **60 %** denního vyměřovacího základu od 15. do 30. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti,
- **66 %** od 31. do 60. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti, a
- **72 %** od 61. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti.

Peněžité pomoci v mateřství

- Podmínkou výplaty je účast na nemocenském pojištění po dobu aspoň 270 dnů v posledních dvou letech.
- Poskytuje se od nástupu na mateřskou dovolenou až do jejího skončení (28 týdnů).
- Začíná 6 – 8 týdnů před porodem
- U dvojčat a trojčat (37 týdnů)
- Nový zákon **umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě** od počátku 7. týdne ode dne porodu
- Po celou dobu 70% denního vyměřovacího základu

Ošetrovné

- Tzv. „na paragraf“
- Jen pro zaměstnance. OSVČ nemají nárok
- **ošetřovat nemocného** člena domácnosti (podmínkou je společné trvalé bydliště (nevztahuje se na dítě do 10 let)
- **pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože** školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno
- Nejvýše 9 kalendářních dnů (existují výjimky)
- 60% denního vyměřovacího základu

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

- Dávka se poskytuje ženám, jež vykonávají práce zakázané pro těhotné, kojící a pečující o malé děti.
- Platí i pro práce jinak nerizikové, pokud tak stanoví lékař
- Zaměstnavatel má povinnost převést na jinou práci. Pokles výdělku je vyrovnáván vyrovnávacím příspěvkem
- Může být poskytován až do věku 9 měsíců dítěte

Důchodové pojištění

- Zákon o důchodovém pojištění 155/1995 Sb.
- V ČR je užíván tzv. průběžný systém (Pay as you go)
- Zdroje vybrané od ekonomicky aktivních jsou ihned přerozděleny důchodcům
- Od roku 2030 odchod do důchodu v 65 letech
- Povinná účast na pojištění 35 let

důchodový systém - složení

- **povinné základní důchodové pojištění**
- **zaměstnavatelské penzijní systémy** - v českém důchodovém systému neexistují
- **produkty komerčních pojišťoven**
zejména životní pojištění a penzijní připojištění

Druhy dávek

Přímé:

- **starobní** (včetně tzv. předčasného starobního důchodu),
- **plný invalidní,**
- **částečný invalidní,**

Nepřímé:

- vdovský a vdovecký,
- sirotčí.

Výplata několika dávek

Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více přímých důchodů, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší.

Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu přímého a nepřímého důchodu, vyplácí se vyšší důchod v plné výši a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry.

Invalidní důchody

- Pojištěnec má nárok na plný invalidní důchod, jestliže se stal:

-plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění

-plně invalidním následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání)

- Pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu:

-poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 % nebo

-je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek

Částečný invalidní důchod

- Pojištěnec má nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal částečně invalidním

-získal potřebnou dobu pojištění, nebo

-následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání)

- Pojištěnec je částečně invalidní, jestliže

-z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %

-mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky

2) Státní sociální podpora

- Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

- Základem pro stanovení nároku a výši některých dávek včetně určení hranice příjmů osoby či rodiny je **životní minimum**

- Nárok na dávky má pouze fyzická osoba a s ní společně posuzované osoby

- Systém SSP chápe rodinu jako soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti (*Za nezaopatřené dítě je považováno dítě do skončení povinné školní docházky a dále, pokud se buď připravuje na budoucí povolání nebo je zdravotně postižené, nejdéle však do 26 let*)

Dávky státní sociální podpory

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek

- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- dávky pěstounské péče
- porodné
- pohřebné

Přídavek na dítě

- Nárok mají rodiny s příjmem **do 2,4násobku životního minima**

Rodičovský příspěvek

- Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině.

Pevná měsíční dávka

- zvýšená výměra 11 400 Kč,
- základní výměra 7 600 Kč,
- snížená výměra 3 800 Kč,
- nižší výměra 3 000 Kč

Volba doby příspěvku

- „**rychlejší čerpání** rodičovského příspěvku“ – po peněžité pomoci v mateřství (dále jen PPM) ve zvýšené výměře 11 400 Kč do 24 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání však může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den,

- „**klasické čerpání** rodičovského příspěvku“ - po PPM v základní výměře 7600 Kč do 36 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM nebo nemocenské poskytnuté v souvislosti s porodem,

- „**pomalejší čerpání** rodičovského příspěvku“ - po PPM nebo od narození dítěte (nevznikl-li nárok na PPM) v základní výměře 7 600 Kč do 21 měsíců věku dítěte a dále ve snížené výměře 3 800 Kč do 48 měsíců věku dítěte.

U zdravotně postižených dětí

- rodičovský příspěvek v základní výměře 7 600 Kč do 7 let věku dítěte

- Dále pak v nižší výměře 3 000 Kč od 7 do 10 let věku dítěte. (pokud dítěti nebyl přiznán příspěvek na péči dle zákona o sociálních službách)

Sociální příplatek

- Cílem dávky je pomáhat rodinám s nízkými příjmy krýt náklady spojené se zabezpečením potřeb jejich dětí.
- U této dávky je testován příjem rodiny za kalendářní čtvrtletí.
- Příjem rodiny nesmí překročit 2,0 násobek životního minima rodiny.
- Sociální příplatek se zvyšuje v případech, kdy dítě je dlouhodobě těžce zdravotně postižené, dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě nemocné, zohledněny jsou také zdravotní postižení nebo osamělost rodiče.
- (320 – 1 125 Kč)

Příspěvek na bydlení

- Příspěvek na bydlení přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy.
- Poskytování příspěvku podléhá testování příjmů rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí.
- Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu.
- Výše příspěvku vychází z normativních nákladů na bydlení, ne reálných nákladů

Dávky pěstounské péče

● **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte** (zdravé dítě do 6 let: 3 680 Kč, **dlouhodobě těžce zdravotně postižené 15 – 26 let: 6 975 Kč**)

- Odměna pěstouna 3 126 - 18 756
- Příspěvek při převzetí dítěte 8000 – 10 000
- Příspěvek na zakoupení motorového vozidla
(70 % pořizovací ceny vozidla, resp. ceny opravy vozidla, nejvýše však 100 000 Kč)

Porodné

- Při poskytnutí dávky není zkoumán příjem rodiny.
- 13 000 Kč na každé narozené dítě.
- Nárok na porodné má rovněž osoba, která převzala dítě mladší jednoho roku do trvalé péče, nahrazující péči rodičů.

Pohřebné

- Pohřebné je stanoveno pevnou částkou ve výši 5 000 Kč
- Příjem rodiny se netestuje.
- Na pohřebné má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte

Sociální služby a příspěvek na péči
Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách
CO SE ROZUMÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBOU

- Sociální služba, je činnost nebo soubor činností, jimiž se zajišťuje **pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci.**
- rozsah a forma pomoci musí zachovávat **lidskou důstojnost,**
- musí **působit na osoby aktivně a motivovat** je k činnostem, které neprodlužují nebo nezhoršují jejich nepříznivou sociální situaci,
- a musí **zabraňovat** jejich **sociálnímu vyloučení**

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována:

- pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Poskytovatelé sociálních služeb

● **Obce a kraje** dbají na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, zejména zjišťováním skutečných potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení; kromě toho sami zřizují organizace poskytující sociální služby.

● **Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby**, jsou významnými poskytovateli sociálních služeb.

● **Ministerstvo práce a sociálních věcí** je nyní zřizovatelem pěti specializovaných zařízení. Zákon rozeznává zejména tato zařízení sociálních služeb:

- **centra denních služeb,**
- **denní stacionáře, týdenní stacionáře,**
- **domovy pro osoby se zdravotním postižením,**
- **domovy pro seniory,**
- **domovy pro osoby s chronickou duševní nemocí nebo se závislostí na návykových látkách,**
- **chráněné bydlení,**
- **azylové domy,**
- **domy na půl cesty,**
- **zařízení pro krizovou pomoc,**
- **nízkoprahová denní centra,**
- **nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,**
- **noclehárny,**
- **terapeutické komunity,**
- **sociální poradny.**

Sociální služby podle **místa jejich poskytování:**

● **Terénní služby** jsou poskytovány v prostředí, kde člověk žije, tj. především v domácnosti, v místě, kde pracuje, vzdělává se nebo tráví volný čas.

● Jde například o **pečovatelskou službu, osobní asistenci či terénní programy pro ohroženou mládež.**

● Za **ambulantními službami** člověk dochází do specializovaných zařízení, jako jsou například **poradny, denní stacionáře nebo kontaktní centra.**

● **Pobytové služby** jsou poskytovány v zařízeních, kde **člověk** v určitém období svého života **celodenně, respektive celoročně žije.**

● Jedná se především o domovy pro seniory či pro lidi se zdravotním postižením, ale také o tzv. **chráněné bydlení** pro lidi se zdravotním postižením či azylové domy.

Zákon 108/2006 Sb. vymezuje tři základní oblasti služeb:

● **1. Sociální poradenství** jako nedílnou součást všech sociálních služeb.

● **2. Služby sociální péče** jako služby, jejichž cílem je zabezpečovat základní životní potřeby lidí, kteří nemohou být zajištěni bez péče jiného člověka.

● **3. Služby sociální prevence**, které slouží k předcházení a zabraňování sociálnímu vyloučení lidí ohrožených sociálně negativními jevy.

1. Sociální poradenství

● **základní sociální poradenství**

● **odborné sociální poradenství**

● Sociální poradenství poskytuje informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství je **základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb.**

● **Odborné sociální poradenství** se zaměřuje na potřeby jednotlivých sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, v poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a zahrnuje též sociální práci s osobami se specifickými potřebami. Součástí odborného poradenství jsou i půjčovny kompenzačních pomůcek.

2. Služby sociální péče

● **Služby sociální péče** napomáhají osobám se stabilizovaným zdravotním stavem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost.

● **Cílem je umožnit jim zapojení do běžného života** společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim **důstojné prostředí a zacházení.**

● **Příklady:** osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, odlehčovací služby, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením a domovy pro seniory.

2. Služby sociální prevence

● Služby sociální prevence napomáhají **zabránit sociálnímu vyloučení** osob, které jsou jím ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky, způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné osoby.

● **Cílem služeb** sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením **nežádoucích společenských jevů**.

● **Příklady:** raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity a sociální rehabilitace.

Příspěvek na péči

● Základním nástrojem pro fungování nového modelu sociálních služeb je poskytování **příspěvku na péči**.

● Jedná se o nově zavedenou státní sociální dávku, která posiluje finanční soběstačnost uživatelé sociálních služeb.

Nárok na příspěvek

● Nárok na příspěvek na péči má **každý, kdo je v nepříznivé sociální situaci**.

● Nejedná se o hmotnou nouzi (nedostatek peněz), ale znamená to, že člověk potřebuje fyzickou pomoc nebo dohled druhé osoby nebo sociální službu k tomu, aby mohl žít ve společnosti způsobem, který je běžný.

● O příspěvku na péči **rozhoduje obecní úřad** obce s rozšířenou působností na základě žádosti žadatele, **sociálního šetření** a posudku **posudkového lékaře** úřadu práce. Lékař si může vyžádat další specializovaná vyšetření.

Výše příspěvku na péči

Při posuzování péče o vlastní osobu pro účely stanovení stupně závislosti a stupně příspěvku se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony

- a) příprava stravy,
- b) podávání, porcování stravy,
- c) přijímání stravy, dodržování pitného režimu,
- d) mytí těla,
- e) koupání nebo sprchování,
- f) péče o ústa, vlasy, nehty, holení,
- g) výkon fyziologické potřeby včetně hygieny,
- h) vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh,
- i) sezení, schopnost vydržet v poloze v sedě,
- j) stání, schopnost vydržet stát,
- k) přemisjování předmětů denní potřeby,

- l) chůze po rovině,
- m) chůze po schodech nahoru a dolů,
- n) výběr oblečení, rozpoznání jeho správného vrstvení,
- o) oblékání, svlékání, obouvání, zouvání,
- p) orientace v přirozeném prostředí,
- q) provedení si jednoduchého ošetření,
- r) dodržování léčebného režimu.

●**Při posuzování soběstačnosti** pro účely stanovení stupně závislosti

- a stupně příspěvku se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:
- a) komunikace slovní, písemná, neverbální,
- b) orientace vůči jiným fyzickým osobám, v čase a mimo přirozené prostředí,
- c) nakládání s penězi nebo jinými cennostmi,
- d) obstarávání osobních záležitostí,
- e) uspořádání času, plánování života,
- f) zapojení se do sociálních aktivit odpovídajících věku,
- g) obstarávání si potravin a běžných předmětů (nakupování),
- h) vaření, ohřívání jednoduchého jídla,
- i) mytí nádobí,
- j) běžný úklid v domácnosti,
- k) péče o prádlo,
- l) přepírání drobného prádla,
- m) péče o lůžko,
- n) obsluha běžných domácích spotřebičů,
- o) manipulace s kohouty a vypínači,
- p) manipulace se zámky, otevírání, zavírání oken a dveří,
- q) udržování pořádku v domácnosti, nakládání s odpady,
- r) další jednoduché úkony spojené s chodem a udržováním domácnosti.
- ! Pokud je žadatel schopen zvládnout některý z úkonů jen **částečně**,
- považuje se** takový úkon pro tohoto žadatele **za nezvládnutelný**.

●**Počet úkonů**, které žadatel nezvládne, určuje, do jakého stupně bude zařazen a přidělení výše příspěvků:

- a) stupeň I (lehká závislost): 12 úkonů;
●2 000 Kč měsíčně
- b) stupeň II (středně těžká závislost): 18 úkonů;
●4 000 Kč měsíčně
- c) stupeň III (těžká závislost): 24 úkonů;
●8 000 Kč měsíčně
- d) stupeň IV (úplná závislost): 30 úkonů;
●11 000 Kč měsíčně

Sociální práce

Vědecky fundovanou **odbornou disciplínu**, která speciálními pracovními metodami zajišťuje **provádění péče o člověka na profesionálním základě**.

Vychází z teoretických poznatků zejména **psychologie, pedagogiky, sociologie, z lékařství, právních a ekonomických věd** a v neposlední řadě z **filozofie**, odkud čerpá svůj ideologický základ.

Sociální práce v užším slova smyslu

- Přímý, záměrný a připravený **kontakt sociálního pracovníka s klientem** (skupinou, komunitou) za účelem stanovení sociální diagnózy a provádění sociální terapie.

Sociální práce v širším pojetí

Zajišťuje též sociálně technická opatření (služby a dávky sociální péče) a jejich organizaci, odborné použití nálezů a posudků, spolupráce s dalšími odborníky a **administrativně-správní postupy**

Sociální případ

- je zvláštní **sociální situace nebo problém, nikoliv osoba**
- Vzniká, jakmile člověk nestačí svými schopnostmi a silami překonat překážky, jež se v jeho životě vyskytly
- **Vnější překážky prostředí**
- **Vnitřní překážky v nedostatku vlastních schopností klienta**

Sociální případy

- Nevznikají pouze v případě, kdy **selže jedinec**, ale také pokud **selže společnost** ve svých funkcích hospodářských, státoporných a obháje lidských práv.
- Vznikají pak sociální případy jedinců, skupin i územních celků spojených s **nezaměstnaností, migrací, vojenskými, etnickými a rasovými konflikty**. Radíme zde také situace vzniklé vlivem katastrof.

Sociální klient

- **Osoba**, které přichází nebo je **v péči sociálního pracovníka**.
- Termín sociální klient nahradil termín **žadatel** (stále užívaný v agendách sociální péče, zabezpečení a nemocenského pojištění)

Sociální problém

- Takové vývojové tendence a situace v lidských vztazích a společnosti, které jsou považovány za obtížné a kterým se věnuje pozornost ve formě korektivních a vyrovnávacích opatření.

- **Přesahuje osobní situaci**
- **Zasahuje větší počet lidí**
- Při hodnocení zda jde o problém či nikoliv se užívá **soustava hodnot dané společnosti**

Metody sociální práce (podle předmětu)

- Sociální práce s jednotlivcem (případová sociální práce, individuální sociální práce)
- Sociální práce se skupinou
- Sociální práce s komunitou

Sociální pracovník

- Shromažďuje údaje o klientovi a jeho prostředí a třídí je
- Studuje situaci klienta, jak se jeví v celistvosti
- Zpracuje a navrhne plán akcí, které mají klientovi pomoci při řešení problému
- Interakcí s klientem, ve které se odvolává na všechny stránky osobnosti klienta, působí k tomu, aby lépe obstál ve společnosti
- Hodnotí výsledky své činnosti z pohledu klienta a společnosti

Sociální pracovník

Nároky sociální práce

•V průběhu času se upevnilo přesvědčení, že za vhodných okolností jsou některé profese schopny pomáhat lidem při zvládání úkolů, které před ně život klade.

•Tzv. **pomáhající profese**

•(např. sociální pracovník, psycholog, policista, učitel, zdravotní sestra, atd.)

•Pomáhání na **prvním stupni:**

Profesionální pomoc (sociální pracovník, psycholog, manželský poradce)

•Pomáhání na **druhém stupni:**

Specialisté ve svých profesích, často jednající s klienty, kteří se nalézají v nesnázích nebo prožívají krizi (lékař, učitel, probační úředník)

•Pomáhání na **třetím stupni:**

Také tyto profese se často nacházejí v situaci interpersonálních poradců (manažeri, barmani, kadeřníci)

•Pomáhání na **čtvrtém stupni:**

Každý, kdo se snaží příbuznému, příteli či neznámé osobě pomoci vyřešit nějaký problém

Obecné předpoklady a dovednosti pracovníka pomáhající profese

•Zdatnost a inteligence

- Pomáhat druhým je těžká vysilující práce vyžadující fyzickou zdatnost
- Tělo je prvotním zdrojem energie
- Předpokládá se dobrá inteligence (zvláště pak schopnost se učit a aplikovat nové poznatky)
- Předpokládá se také vysoká emoční a sociální inteligence

•Přitažlivost

- Vyplývající nejen s fyzického vzhledu, ale i z názorové příbuznosti, odbornosti, pověsti, nebo způsobu jednání s klientem.
- Výsledkem může být spontánní náklonost k pracovníkovi

•Důvěryhodnost

Skládá se z:

Diskrétnosti – to co řeknu soc. pracovníkovi, se nedostane k dalším lidem

Spolehlivosti – mohu věřit tomu, co pracovník říká

Využívání moci – když se pracovníkovi svěřím, bude se mi věnovat

Porozumění – když budu o sobě vyprávět, bude se mě pracovník snažit pochopit

•Komunikační dovednosti

- Fyzická přítomnost** – pracovník pomáhá často už jen tím, že se s klientem **setkává**
- Naslouchání** – přijímat a rozumět signálům, které klient vysílá (verbální i neverbální)
- Empatie – vhléd do světa klienta, vcítění se do jeho uvažování a problémů
- Analýza klientových prožitků** – schopnost nalézt, vyjádřit a popsat klientovy zážitky, chování a pocity

Syndrom vyhoření

- „*Pokud zapálíte oba konce svíčky, získáte tím dvakrát více světla. Svíčka však zároveň dvakrát rychleji vyhoří.*“
- Myron D. Rush

Syndrom vyhoření

- Jedná se o stav extrémního vyčerpání, vnitřní distance, silného poklesu výkonnosti a různých psychosomatických obtíží.

- „Syndrom vyhoření představuje celý soubor příznaků, který se zpravidla projevuje

u tzv. angažovaných „pomahačů“ ztrátou elánu, radosti ze života a především energie a nadšení potřebných při výkonu profese.

Nevím, co to do mě vjelo. Věřím ve svou práci. Chci pomáhat lidem. Ale něco se stalo. Jako dnes. Nějaká žena přišla ke mně na konzultaci a začala povídat o své složité situaci. Uváděla mi všechny důvody, proč nemůže jít na přijímací pohovor. Už jsem to tolikrát slyšel. Všechny ty stesky a důvody, proč se nemůže dát dohromady a najít zaměstnání. Najednou z ničeho nic jsem se rozčílil a řekl: „Podívejte se, já mám také problémy. A mnohem horší než ty vaše. Už jsem slyšel ty vaše výmluvy tolikrát a už jsem z nich unavený!“ Já prostě nevím, co to do mne vjelo. Myslím, že jsem vyhořelý

Faktory, které způsobují syndrom vyhoření

- *pocit nutkání namísto povolání – vykonávání činnosti bez zjevného důvodu*
- *neschopnost přibrzdit - udržovat rovnováhu mezi svou prací, duchovním životem a volným časem je nejlepší prevencí proti vyhoření*
- *snaha udělat všechno sám – neschopnost delegování*
- *přehnaná pozornost cizím problémům*
- *nereálná očekávání*
- *příliš velká rutina*
- *špatný tělesný stav*
- *neustálé odmítání ze strany druhých - lidé neodmítají nás, ale dané služby*

Syndrom pomáhajících

- **Základním nástrojem pomáhajících profesí je osobnost pomáhajících.**

Syndrom pomáhajících:

- **Specifická narcistická porucha, jejímž prostřednictvím pracovník řeší, většinou nevědomě, své rané trauma odmítnutého dítěte.**
- **Trpí hladem po porozumění a uznání.**
- **Tímto syndromem mohou trpět celé instituce – zdravotnické, sociální, pedagogické.**

- Základem pomáhání mohou být i sobecké motivy provázané s agresivitou, potřebou po moci, všemohoucnosti.

- Pomáhající sami se většinou považují za zdravé, snad jen chtějí zlepšit některé své schopnosti.

- Syndrom pomáhajících se projevuje zvláště zřetelně právě v tom, že slabost a bezmoc, otevřené doznání emocionálních problémů se přijímá a podporuje jen u druhých, zatímco vlastní obraz sebe musí naopak za každou cenu zůstat bez takovýchto „skvrn“.

- Častou duševní poruchou při syndromu pomáhajících je deprese.

- Problematika depresí a sebevražd v rámci tohoto syndromu se ještě zostřuje tím, že pro pomáhajícího je velmi těžké akceptovat pro sebe pomoc.

Člověk se silným syndromem pomáhajícího pak může prožívat následující obtíže:

- neschopnost vyjádřit vlastní pocity a neschopnost naplňovat vlastní potřeby, těžkosti

- v blízkých a intimních vztazích, nepřipouštění si vlastní slabosti a bezmoci, neschopnost

- otevřeného přiznání vlastních emocionálních problémů. V jeho projevech převažuje

- kontrolované chování, které je orientováno na výkon. Pracovník se syndromem

- pomáhajícího může působit jako neradostný, ale spolehlivý, mrzoutský, ale obětavý,

- nemilosrdný vůči vlastnímu Já, ale svědomitý vůči druhým

